

2025. október 10.

péntek 19.30

Zeneakadémia

BACH SOSZTAKOVICS BRAHMS

**Antje
WEITHAAS**

hegedű

Vezényel:

Keller András

**Concerto
BUDAPEST**

J. S. BACH

c-moll fantázia és fúga, BWV 537
(Edward Elgar feldolgozásában)

SOSZTAKOVICS

2. (cisz-moll)

hegedűverseny, op. 129

1. *Moderato*

2. *Adagio*

3. *Adagio - Allegro*

– szünet –

BRAHMS

1. (c-moll) szimfónia, op. 68

1. *Un poco sostenuto – Allegro*

2. *Andante sostenuto*

3. *Un poco allegretto e grazioso*

4. *Adagio – Più Andante –*

Allegro non troppo,

ma con brio

Antje Weithaas hegedű

Vezényel: **Keller András**

CONCERTO BUDAPEST SZIMFONIKUS ZENEKAR

Zene szenedélyel

A Concerto Budapest szimfonikus zenekar Magyarország egyik vezető nagyzenekara. Egyéni hangzásával, nagy ívű műsorszerkesztésével különleges és meghatározó szereplője a magyar és nemzetközi zenei életnek. Széles repertoárja a jól ismert klasszikusoktól napjaink kortárs darabjaiig terjed. Progresszív karaktere elementáris erővel nyilvánul meg zenészei játékában, előadásukat a

zene szenvedélyes szeretetével teszik feledhetetlenné a közönség számára is. A zenekar egyike Magyarország legrégebbi együtteseinek, a több mint százéves múltat magáénak tudható Concerto Budapest elődje 1907-ben alakult meg. Zeneigazgatója és vezető karmestere a 2007-es centenárium óta Keller András világhírű hegedűművész-professzor, a Keller Quartet alapítója.

A Concerto Budapest Keller András személyében és vezetésével a magyar kamarazenélés legnemesebb tradícióit viszi tovább, melyeket Bartók Bélától és Weiner Leótól Végh Sándoron és Rados Ferencen át Kurtág Györgyig ívelő folytonosság és zenei szellemiség fémjelez.

A zenekar állandó vendégei olyan elismert magyar zenészek, mint Balázs János, Takács-Nagy Gábor, Ránki Dezső, Várjon Dénes, Kelemen Barnabás, Baráti Kristóf, Fenyő László, Szűcs Máté, Berecz Mihály és Perényi Miklós, visszatérő nemzetközi vendégszólístái közé tartozik Gidon Kremer, Heinz Holliger, Isabelle Faust, Khatia Buniatishvili, Lucas Debargue, Mihail Pletnyov és Jevgenyij Koroljov.

A Concerto Budapest tiszteletbeli elnöke Kurtág György, a kortárs zene élő legendája.

Johann Sebastian BACH

c-moll fantázia és fuga, BWV 537 (Edward Elgar feldolgozása)

VILLÁMOKOSÍTÓ

- 1.** A nagyjából nyolcperces műpáros díszítésekben gazdag fantáziából és egy egyszerűen felismerhető témára épülő fűgából áll.
- 2.** Bach weimari tartózkodásának vége felé komponálta a művet.
- 3.** Az eredetileg orgonára készült alkotásból a századfordulón élt angol komponista, Edward Elgar készített zenekari átíratot.

Ahogy azt Bachnál megszokhattuk, a legrövidebb alkotásokba is képes belesűríteni szakmájának legjavát. A c-moll fantázia és fuga terjedelméből kifolyólag nem grandiózus, és semmiképp sem toladó vagy túlírt mű, mégis a maga visszafogottságában és komolyságában ott van minden, amiért szerzőjét szeretjük és tiszteljük. Az 1710-es évek környékén született mű a híres d-moll toccata és fűgához vagy épp az E-dúr prelúdium és fűgához hasonló hangulatot és felépítést mutat. A fantázia mellőzi az előadó virtuóz kikacsintásait, zenei anyaga mégis mindvégig sűrű és összetett. Elegáns légkörét zenei gazdagság és színes díszítettség jellemzi. A 6/4-es lüktetésű tétel két egyenlőtlen szakasza ugyanazt a két zenei ötletet forgatja: egy pontozott ritmusú és egy ugráló nyolcadokból álló motívumot – mindkettőt imitációs, vagyis kánonszerű technikával kibontva. A százharminc ütemes fűga négyzólamú, a fűgatéma pedig világosan kitűnik a hangkavalkádból, hiszen négy egymást követő egyforma hangjával az „egyszerűen nagyszerű” típusú témák közé tartozik. Bach tehát ismét bebizonyítja, hogy akár egyetlen hangból is tud egész koncerttermet betöltő fűgát kanyarítani. A darab alaphangulata kettős: a fantázia inkább lamentáló, siratójellegű, míg a fűga energikus, egyre magasabbra törő, hangerőben folyamatosan erősödő – és még akkor is pozitív, ha végül mollban zár. Ezt a fejlődést, sűrűséget és sokszínűséget az orgona is kiválóan megvalósítja, ám zenekari hangszínekkel még érzékletesebben szól. 1920-ban Edward Elgar fejből pattant ki a meghangszerelés ötlete. Ő a fűgát vállalta, Richard Strauss pedig a fantáziát, ám utóbbi nem készült el a munkával, így 1922-ben Elgar a fantáziát is megkomponálta, és a gloucesteri premieren az ő elképzelésében szólalt meg először mindkét tétel.

Keller András

„Ahhoz, hogy a zene hasson ránk, nem szükséges semmilyen háttértudás, csak elmélyült figyelem. Fontos lenne, hogy az emberek rájöjjenek, nem kell egy ajtót bezárni ahhoz, hogy egy másikat kinyissunk. Az egész világunk más lenne, ha ezt megértenénk. Bach és Mozart mindenkié.”

Antje Weithaas

„A zene minden energiám forrása. Gyerekkoromban a zene volt az én »szigetem«. A zenében el lehet veszni, és közben mindent meg lehet találni. Fantasztikus világ, amelyben ott rejlik az univerzum teljessége és mindaz, ami az emberi létezésről szól.”

Dmitrij Dmitrijeviics SOSZTAKOVICS

2. (cisz-moll) hegedűverseny, op. 129

VILLÁMOKOSÍTÓ

- 1.** Az 1967-es darab a legendás hegedűművész, David Ojsztrah számára íródott.
- 2.** A sötét mű három tételből áll: a fájdalmas és disszonáns nyitányt lassú, de zavarodott tétel, majd keserű, de élénk finálé követi.
- 3.** A cisz-moll nem mindennapi, sőt egyenesen kényelmetlen hangnem a hegedűs szólistának.

Kivel nem fordult már elő, hogy eltévesztette, hányadik születésnapját is ünnepli a barátja? Ebbe a hibába Sosztakovics is belefutott, aki a hatvanadik életévébe lépő, vagyis még csak ötvenkilenc éves David Ojsztrahot kívánta meglepni egy vadonatúj hegedűversennyel hatvanadik születésnapja alkalmából. Ojsztrah minden bizonnyal így sem bánta az ajándékot. Csak gondoljunk bele: születésnap meglepetésként megkapni Sosztakovics utolsó versenyművét... (Úgy, hogy a szerző első hegedűversenye is Ojsztrahnak szólt.) Az 1967 tavaszán született művet még az év szeptemberében bemutatták Moszkvában. Izgalmas belegondolni, vajon hogyan reagálhatott a közönség, amikor meghallotta ezt a hangtortát, amely minden lett, csak nem happy birthday hangulatú... 1966-os szívrohama után Sosztakovics nemegyszer ütötte meg azt az introspektív, komor, sötét hangot, amely ezt a hegedűversenyt is áthatja. A tőle megszokott repetitív ritmusok és ködös témák itt is megjelennek, akárcsak későbbi stílusában. Két csellóversenyéhez hasonlóan a vonós szólista mellé ezúttal is kürtöt társít ellenpontként. A visszafogottan induló nyitótétel hamar, az első témával eléri fájdalomban és disszonanciában gazdag csúcs- vagy inkább mélypontját, amelyből csak a következő téma mutat némi kiutat. A szerző védjegyének számító ironikus, gúnyos motívumok és lírai szakasz váltják egymást, majd az addigi témák torz mása és a hatalmas akkordokkal megérkező visszatérés zárja a kadenciával megtoldott szonátaformájú tételt. A lassú tételben a tisztaságot kereső hegedű és az ezt tőle megtagadó zenekar harcát halljuk, amelynek a hegedűszóló vadsága és annak kürt által történő megnyugtatása vet véget. Durva hangzású, gúnyos lassú bevezetővel indul a finálé, amely kromatikus, feszült, rondószerű gyors részbe torkollik. Mindezek után azt is megkérdőjelezzük, vajon a darab végi dúrgyőzelem őszinte és hihető-e...

Johannes BRAHMS

1. (c-moll) szimfónia, op. 68

VILLÁMOKOSÍTÓ

- 1.** A „Beethoven tizedikjeként” is emlegetett négytétéles művet 1876. november 4-én mutatták be Karlsruheban.
- 2.** A mű hangneme Beethoven 5. szimfóniájára utal, az utolsó tételben pedig feltűnik egy dallam, amely erősen emlékeztet az Örömódára.
- 3.** A tételek a klasszikus formát követik: nyitótétel lassú bevezetéssel, lassú tétel, scherzo és gyors finálé (ugyancsak lassú bevezetéssel).

1854-ben Brahms meghallgatta nagy elődje, Beethoven már akkor is nagy feltűnést keltő 9. szimfóniáját. A szimfonikus keretekből kimozduló, kórust és énekes szólistákat is használó mű jó időre frusztrálttá tette a zeneszerzőket. Vajon merre lehet továbbhaladni a műfajban? Mégis hogyan kéne szimfóniát komponálni Beethoven után? A kishitűségből és bizonytalanságból kijutott Brahmsnak is, aki hiába kezdett neki már abban az évben, alig több mint húszévesen első szimfóniája vázlatainak, a darab végül csak több mint húsz esztendővel később készült el. Cserébe a vázlatokból születtek más remekművek. Az eredetileg d-mollban – Beethoven Kilencedikjének hangnemében – írt tervekben eleinte kézzongorás szonáta, annak első két tételéből pedig végül a szerző első zongoraversenye lett, míg utolsó tételét a Német *requiem*ben hasznosította újra. 1862-re elkészült a szimfónia első tételével, amelynek azonban ekkor még nem volt lassú bevezetése. A végleges változatban ez a bevezetés bemutatja a főrészt valamennyi fontos témáját. Ezt a többnyire drámai hangot megütő nyitótélt értelmezhetjük a műfajjal való viaskodásnak, a beethoveni árnyék harcias levetésének is. Végtelenül kifejező és lírai lassú tétel következik, amelyben Brahms hegedűversenyét megelőlegező hegedűszólókat hallunk. A scherzo hangulatában Beethovent idézi, de hamisítatlan Brahms-zene a maga mosolygó gesztusaival és szúrósabb motívumaival. Végül a finálé a szabálykövető, konzervatív szerző hatalmas tisztelgése nemcsak Beethoven, de a német barokk mesterek előtt is. Félelmet sugalló lassú bevezetés után ragyogó alpesi kürttéma szól, amely Clara Schumann szerint frissítő tavaszi levegőként valósággal felemeli a szívet. A tétel végül ünnepélyes korálba fut ki, amelyben Brahms a maga Örömódájával éljenzi: elkészült az első szimfónia!

A black and white portrait of Johannes Brahms, showing him from the chest up. He has long, wavy hair and is wearing a dark, double-breasted suit jacket over a white shirt and a dark bow tie. He is looking slightly to the right of the camera with a serious expression.

*„Ma meglátogatott
Brahms,
a zseni.”*

Minden életmű mögött rejtőzik egy élet, minden alkotás mögött ott van az ember. Sorsának pillanatokra részesei lehetünk zenéjében elmerülve. Talán megélhetjük azt a csodát is, amelyet a Schumann házaspár rögtön megérezett, amikor először találkoztak Brahmszal, felismerve, hogy muzsikája óriási ajándék a világ számára.

Idén a Concerto Budapest Brahms összes szimfóniáját eljátssza, ezzel tisztelegve a zeneszerző munkássága előtt.

A teljes cikket a Concerto 2025-26-os évad magazinjának, a 114. oldalán olvashatják.

October 10, 2025 Friday 19:30 Liszt Academy

BACH / SOSZTAKOVICS / BRAHMS // **WEITHAAS / KELLER**

J. S. BACH:

Fantasia and Fugue in C minor, BWV 537
(arrangement by Edward Elgar)

SHOSTAKOVICH:

Violin Concerto No. 2 in C-sharp minor, Op. 129

BRAHMS:

Symphony No. 1 in C minor, Op. 68

Antje Weithaas violin

Conductor: **András Keller**

The Bach work that opens this concert programme, his Fantasy and Fugue in C minor, owes its 20th-century orchestral arrangement to Richard Strauss's failure to match the eagerness of Edward Elgar: the two of them had amicably agreed to divide up the task of transcribing the piece in 1920, but, upon finishing his part before Strauss had even started, Elgar ended up having to do it all himself. Tonight being performed by Antje Weithaas, Shostakovich's Violin Concerto No. 2 (in C-sharp minor) – his last such work for any instrument – has always been enthusiastically received by the Concerto Budapest audience. The composer originally intended it as a 60th birthday present for David Oistrakh, except he got the year wrong, so the marvellous violinist instead received the gift upon turning 59. Another anecdote about an encounter between genius and forgivable human weaknesses relates to Brahms's First Symphony: upon having the obvious Ode to Joy quotation in the work pointed out to him, the often contemptuous composer replied, "The similarity is truly astounding, but what is even stranger is that any ass can hear it."

À la carte

*A Concerto Budapest 2025/26-os évadának
összes hangversenyéből*

SZABADON ÖSSZEÁLLÍTHATÓ BÉRLET

A bérleti kedvezmény – csomagtól függően – három, négy vagy több különböző hangversenyre szóló, tetszőleges számú jegyre érvényes. A kedvezményt a rendszer automatikusan érvényesíti a jegyek egyidejű kosárba helyezése után.

15% **3 KÜLÖNBÖZŐ ELŐADÁSRA**
tetszőleges számú jegy egyidejű vásárlása esetén 15%

20% **4 KÜLÖNBÖZŐ ELŐADÁSRA**
tetszőleges számú jegy egyidejű vásárlása esetén 20%

25% **5 VAGY TÖBB KÜLÖNBÖZŐ ELŐADÁSRA**
tetszőleges számú jegy egyidejű vásárlása esetén 25%
KEDVEZMÉNYT BIZTOSÍTUNK.

concerto BUDAPEST

 concertobudapest.hu

 [concertobudapest](https://www.instagram.com/concertobudapest)

 [concerto_budapest](https://www.facebook.com/concerto_budapest)

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

DEMJÁN SÁNDOR
ALAPÍTVÁNY